

New Organics Oy, elintarvikelain 297/2021 55 §:n mukainen määräyksen antaminen ja uhkasakon asettaminen, Tuusula

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta 11.11.2025 § 126
2000/11.06.00.03/2025

Valmistelija

Asikainen Tarmo

Asiaan liittyvät taustatiedot

New Organics Oy:n toiminnassa on ravintolisien valmistuttamista ja tukkumyyntiä. Elintarvikkeita on toistuvasti markkinoitu elintarvikelainsäädännön vastaisesti. Ravintolisien markkinointiin liittyvistä epäkohdista on jouduttu antamaan toistuvasti kehotuksia. New Organics Oy:n elintarvikkeiden markkinoinnissa on elintarvikevalvonnan suunnitelmallisilla tarkastuksilla todettu toistuvasti lääkkeellisiä väitteitä, harhaanjohtavia väitteitä ja väiteasetuksen vastaisia perustelemattomia väitteitä, joista on annettu kehoitus, ja joiden korjaaminen on seurantatarkastuksen avulla varmistettu.

Toimijan kuluttajille tarkoitetussa (sekä terveydenhoitoalan ammattilaisille tarkoitetussa) elintarvikkeiden markkinointimateriaalissa on toistuvasti todettu elintarvikelainsäädännön vastaista markkinointia. Lainsäädännön vastainen markkinointi on ollut lääkkeellistä / asetuksen (EY) N:o 1924/2006 vastaista / asetuksen (EU) N:o 1169/2011 mukaisesti harhaanjohtavaa.

Toimijaa on aiemmin kuultu elintarvikelain § 55 mukaisesta hallintopakosta vuonna 2021 liittyen mm. lääkkeellisten väitteiden käyttöön elintarvikkeen markkinoinnissa.

Tarkastuksilla todetut asiat

Tarkastuskertomuksessa 29.6.2023 todettiin, että toimijan ravintolisän markkinoinnissa ja elintarviketiedoissa esitetään yksittäinen lääkkeellinen väite ja perustelemattomia terveysväitteitä. Seurantatarkastuksen tarkastuskertomuksessa 4.10.2023 todettiin, että osa perustelemattomista väitteistä oli poistettu, mutta ei kaikkia. Myös lääkkeellistä väitettä ei ollut kaikkia poistettu. Korjattavaksi arvioidut epäkohdat korjattiin seurantatarkastuksen määräaikaan mennessä (tarkastuskertomus 21.3.2024).

Tarkastuskertomuksessa 11.9.2024 todettiin, että elintarviketta markkinoidaan yksittäisellä lääkkeellisellä väitteellä ja elintarvikkeesta esitetään väiteasetuksen vastaisia väitteitä sekä elintarvikkeen väittämä lisäaineeton on virheellinen. Seurantatarkastuksen tarkastuskertomuksessa 28.11.2024 epäkohtien todettiin olevan korjattu.

Tarkastuskertomuksessa 11.6.2025 todettiin, että ravintolisän markkinoinnissa käytetään yksittäistä lääkkeellistä väitettä. Seurantatarkastuksella (tarkastuskertomus 29.9.2025) todettiin, että yksittäinen lääkkeellinen väite on poistettu tuotteen verkkosivulta, mutta on edelleen käytössä ravintolisän painetuissa pakkausmerkinnöissä, jotka toimijan edustaja lähetti tiedoksi 24.9.2025.

Ennen seurantatarkastukseen liittyvän määräjän umpeutumista Keski-Uudenmaan ympäristökeskus vastaanotti tiedon, joka liittyi ilmoittajan mukaan toimijan lainsäädännönvastaiseen ravintolisän nimeen ja markkinointiin. Ilmoituksen mukaan ravintolisää nimeltään namivita markkinoitiin "karkkimaisena".

Asiaa selvitettäessä todettiin, että kyseisen tuotteen markkinointi on verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa kuluttajaa harhaanjohtavaa, koska nimi on "namivita" ja esimerkiksi käyttöohjeet "aikuiset ja lapset: 2 karkkia päivässä, lapset 3-10 v: 1 karkki päivässä" sekä sosiaalisen median mainos ja julkaisu "näyttää karkilta, toimii kuin moniviamiini" "puhdas + namivita, appelsiinin makuinen vitamiinikarkki" viittaavat yksiselitteisesti makeiseen ja antavat siten väärän kuvan harhaanjohtamalla kuluttajaa elintarvikkeen käytöstä ja asemasta markkinoilla. Myös tuotteen muoto on vastaava kuin markkinoilla olevan makeisen ("metsämarjat").

Toimija perusteli sähköpostitse tuotteen olevan ravintolisä, jossa Vita viittaa tuotteen monipuoliseen vitamiinisältöön ja Nami tuotteen hyvää makuun. Lisäksi markkinoinnissa oli tapahtunut mainostoimiston virhe ja markkinointi olisi nyt korjattu. Samalla esimerkiksi sosiaalisen median sivuilla oleva markkinointi on poistettu, eikä kuluttajalla ole mahdollisuutta nähdä materiaaleja missään.

Ravintolisä on yksiselitteisesti tuotu markkinoille lainsäädännön vastaisesti "karkkimaisena" ja markkinointi on kuluttajaa harhaanjohtavaa. Verkkosivujen markkinointimateriaalit sekä mm. tuotteen käyttöohje ja sosiaalisen median julkaisut ovat viitanneet karkkiin. Vaikka materiaalit olisivat nyt jo "piilotettu" kuluttajilta, niin huomioiden markkinoilla jo olleen elintarvikkeen erityispiirteet ja ominaisuudet, kuten mainonta ja elintarvikkeen esillepano, muoto / ulkonäkö, sekä tapa ja olosuhteet, jolla se on ollut esillä, on nimessä olevan ilmaisun "nami" epätodennäköistä olettaa viittavan toimijan kertomaan ravintolisänä myytävän tuotteen herkulliseen makuun. Tällöin ravintolisän nimessä oleva ilmaisu "nami" on harhaanjohtava.

Koska epäkohtia elintarvikkeiden markkinoinnissa on ollut toistuvasti elintarvikevalvonnan ohjauksesta ja kehotuksista huolimatta, on markkinoinnin lainsäädännön mukaiseksi korjaamisen varmistamiseksi tarpeen antaa elintarvikelain 55 §:ssä tarkoitettu määräys, jonka päävelvoitteita tehostetaan uhkasakolla.

Asianosaisen kuuleminen

Toimijaa kuultiin 29.9.2025 sähköpostitse toimitetulla kuulemiskirjeellä elintarvikelain 55 §:n mukaisen määräyksen antamisesta.

Toimijan edustajalta saatiin 1.10.2025 sähköpostitse tiedoksi tuotteen berberiini painetut pakkausmerkinnät. Samalla hän kertoi, että oli lähettänyt vahingossa väärän eli vanhan version berberiinin etiketistä ja että pakkausmerkinnät oli korjattu heti.

Kuulemiseen saatiin toimijan sähköpostitse lähetetty vastine 13.10.2025. Vastineen mukaan New Organics Oy vastustaa esitettyjä elintarvikelain 55 §:n mukaisten määräysten antamista ja uhkasakkojen määräämistä perusteeltaan sekä lisäksi määrältään 5 000 €:n yhteissumman ylittäviltä osin.

Toimijan vastineesta on tarkastelussa huomioitu parhaan ymmärryksen mukaan olennaiset päätöksen liittyvät asiat. Kaikilla esitetyillä väitteillä ja annetuilla selvityksillä ei ole merkitystä käsiteltävänä olevissa asioissa.

Toimijan edustajan vastineessa esittämät asiat ja terveystarkastuksen vastaukset:

"5 Vastineen perusteet. Esitettävät päävelvoitteet eivät perustu tosiasiallisiin olemassa oleviin epäkohtiin, vaan niillä pyritään nähtävästi kiertämään elintarvikelain 67 §:ssä säädetyn seuraamusmaksun enimmäismäärä sekä ajallinen ulottuvuus. Päävelvoitteet 1 ja 2 ovat myöskin osin päällekkäisiä, mikä johtaa mahdolliseen yhtäaikaiseen soveltamiseen. Päävelvoite 3 puolestaan jätetään jopa ilman selkeitä perusteluja. Yhtiön toiminta on ollut huolellista. Elintarvikelainsäädäntöä on pyritty parhaan mahdollisen kyvyn ja ymmärryksen mukaan noudattamaan, mutta lääkkeellisten, harhaanjohtavien ja väiteasetuksen vastaisten väittämien rajaukset ovat nyt käsillä olevissa tilanteissa olleet niin vaikeita, etteivät ne ole yhtenäisiä edes niitä valvovien viranomaisten kesken."

Päävelvoite 1 liittyy toimijan elintarvikkeissa toistuvasti todettuihin lääkkeellisen ja harhaanjohtavan markkinoinnin epäkohtiin. Päävelvoite 1 perustellaan muun muassa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1169/2011 artiklalla 7, jolla kielletään elintarvikkeiden lääkkeellinen markkinointi ja elintarvikkeiden harhaanjohtava markkinointi.

Päävelvoite 2 liittyy toimijan "karkkimaisena" markkinoille tuodun ravintolisään nimeen ja harhaanjohtavaan markkinointiin. Päävelvoite perustellaan muun muassa asetuksen (EU) N:o 1169/2011 artiklalla 7 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002 artiklalla 16.

Päävelvoite 3 liittyy toimijan elintarvikkeiden markkinoinnissa toistuvasti todettuihin väiteasetuksen vastaisiin väitteisiin, joita ei ole perusteltu. Päävelvoite perustellaan muun muassa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1924/2006 artikloilla 3 ja 12.

"5.1.1 Tarkastuskertomus 29.6.2023 (Erexion XXL). Tarkastuskertomuksessa 29.6.2023 todetut epäkohdat Erexion XXL -tuotteen markkinoinnissa ovat johtuneet uuden ja yhtiön muusta valikoimasta poikkeavan tyyppisen tuotteen ottamisesta valikoimaan. Yhtiöllä ei ole ollut tiedossa, että erektioon liittyvät markkinointi-ilmaisut katsottaisiin lääkkeellisiksi, eikä tätä tietoa löydy Ruokaviraston Ravitsemus- ja terveystietopöytäkirjastaan. Joka tapauksessa tarkastuksessa todetut epäkohdat korjattiin seurantatarkastuksen määräaikaan mennessä, kuten elintarviketarkastaja itsekin kuulemiskirjelmässä toteaa."

Toimijan edustaja esittää vastineessaan, että pelkästään sanaan erektio liittyvät markkinointi-ilmaisut olisivat tarkastuksella tulkittu lääkkeellisiksi. Näin ei ole pelkästään erektioon liittyvien ilmaisujen osalta, mutta lääkkeellisten väitteiden käyttö elintarvikkeiden markkinoinnissa on kielletty. Toimijan ravintolisän markkinoinnin todettiin tällöin olevan lääkkeellistä, koska väite viittasi elintarvikkeella olevan lääkkeellisiä ominaisuuksia. Teksti viittasi siihen, että tuote auttaa erektiohäiriöihin olemalla ilman reseptiä saatava erektiolääkkeen veroinen tuote. "Tiesitkö, että erektiohäiriöihin löytyy tutkittu ja tehokas apu ilman reseptiä?"

Samalla kerrottiin erektiohäiriöstä ja viitattiin siihen, että kuinka toimijan ravintolisä voi vaikuttaa häiriöön. "Erektiohäiriöt ovat valitettavasti yleistynyt ongelma - häiriöitä esiintyy jo yli puolella 40–70 vuotiaista miehistä ja ongelmat yleistyvät 50–60 ikävuoden jälkeen selvästi. Mahdollisia syitä on useita, onneksi moniin asioihin voit vaikuttaa myös omilla elintavoilla sekä uudella vahvalla kotimaisella ravintolisällä." Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1924/2006 artiklan 3 mukaan terveystväitteet eivät saa viitata sellaisiin elintoimintojen muutoksiin, jotka voisivat aiheuttaa tai lisätä pelkoa kuluttajassa. Artiklan 13 mukaan sellaiset terveystväitteet, joissa esitetään, että elintarvikkeen nauttimatta jättämisellä voi olla terveystvaikutuksia ovat kiellettyjä.

Muut perustelemattomat väitteet, kuten yleisluontoiset erektioon liittyvät väitteet "parantaa erektiota" "lisää verenkiertoa jopa 50 %" toimijan tuli perustella tai poistaa, jos väite ei ole perusteltavissa jollakin tuotteen sisältämän ainesosan hyväksytyllä tai päätöstä odottavalla väitteellä. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1924/2006 artiklan 6 kohdan 1 mukaan ravitsemus- ja terveysväitteiden on perustuttava yleisesti hyväksyttyyn tieteelliseen näyttöön, jolla ne on osoitettu oikeiksi. Kohdan 2 mukaan elintarvikealan toimijan, joka esittää ravitsemus- tai terveysväitteen, on perustettava väitteen käyttö.

"5.1.2 Tarkastuskertomus 11.9.2024 (Puhdas+ Vahva Maitohappobakteeri). Kyseessä olevaa tuotetta Puhdas+ Vahva Maitohappobakteeri koskeva lääkkeelliseksi tulkittu väite oli, että maitohappobakteeria *Lactobacillus reuteri* "käytetään usein ripulin hoidossa". Tämän maitohappobakteerien käyttötarkoituksen voi katsoa olevan niin yleinen, että se on kenen tahansa kohderyhmään kuuluvan kuluttajan tiedossa. Maitohappobakteerivalmisteiden ja erityisesti *Lactobacillus reuteri*n vaikutusta ripulin hoidossa on tutkittu laajasti ja vaikutuksesta on olemassa myös tieteellistä näyttöä. Kuluttajien laajan tietoisuuden ja laajahkon tutkimusnäytön perusteella voisi arkijärjestykseltä ajatellen pitää itsestään selvänä, että esitetty väite olisi kuluttajien jopa hyvin tärkeitä tietää, ja siksi yhtiö on pyrkinyt esittämään väitteen siinä muodossa, ettei siinä toistettaisi Ruokaviraston "Ravitsemusjaterveysväiteoppaassa" (621/04.02.00.01/2023/5) mainittua kiellettyä esimerkkiväitettä "hoitaa ripulia", vaan ainoastaan kerrotaan kyseistä maitohappobakteerikantaa käytettävän ripulin hoidossa. Tämä väite ei ole suora väite itse tuotteen terveysvaikutuksesta, vaan siinä ainoastaan kerrotaan mihin tuotteen sisältämää maitohappobakteerikantaa usein käytetään, mikä on myös sen laajasti tiedetty tosiasiallinen käyttötarkoitus. Näistä syistä johtuen kyseisen väitteen käyttö on korkeintaan hyvin lievällä tavalla moitittavaa, sikäli kuin väite lopulta perusteellisessa tarkastelussa olisi edes kielletty. Joka tapauksessa väite kuitenkin poistettiin viipymättä yhtiön saatua tiedon elintarviketarkastajan näkemyksestä, kuten seurantatarkastuksen tarkastuskertomuksessa 28.11.2024 todettiin."

Jos elintarvikkeesta esitetään markkinoinnissa ihmisen sairauksia ennalta ehkäiseviä, hoitavia tai parantavia ominaisuuksia, tai viitataan sellaisiin ominaisuuksiin, on kyseessä asetuksen (EU) N:o 1169/2011 (artiklan 7 kohta 3) vastainen elintarvikkeen lääkkeellinen markkinointi.

Ruokaviraston ohjeessa (621/04.02.00.01/2023/5) asia ilmaistaan seuraavasti: "elintarvikealan toimijat eivät saa esittää, viitata tai muuten antaa kuvaa, että toimijan valmistamilla, markkinoimilla tai jakelemilla elintarvikkeilla tai niiden ainesosilla olisi lääkkeellisiä vaikutuksia tai käyttötarkoituksia. "Elintarvikealan toimijat eivät voi myöskään siteerata, jakaa tai linkittää tutkimuksia, raportteja, julkaisuja tai muita tietolähteitä, joiden kautta annetaan kuva, että yrityksen valmistamilla, markkinoimilla tai jakelemilla elintarvikkeilla tai niiden ainesosilla olisi ihmisen sairauksia ennalta ehkäiseviä, hoitavia tai parantavia ominaisuuksia."

Markkinointimateriaali, jossa väite esitettiin, oli ollut Apteekkariliiton ylläpitämässä ammattilaisille tarkoitetussa Salkku -nimisessä viestintäkanavassa. Elintarvikelainsäädäntö koskee samalla tavalla terveydenhuollon ammattilaisille tarkoitettuja markkinointimateriaaleja, myös niiden osalta on kiellettyä käyttää lääkkeellisiä väitteitä elintarvikkeista.

Tieteellisten tutkimusten tai näytön liittäminen / linkittäminen tuotteen markkinoinnin yhteyteen on myös elintarvikkeen lääkkeellistä markkinointia, jos tutkimukset sisältävät tuotteesta / ainesosista ihmisen sairauksia ennalta ehkäiseviä, hoitavia tai parantavia ominaisuuksia tai viittaavat niihin. Ja jos ainesosalle ei ole olemassa Euroopan komission hyväksymiä tai hyväksymistä odottavia terveysväitteitä, ei ravintolisän markkinoinnissa voi käyttää ihmisen elimistön terveyteen liittyviä väitteitä.

Eli silloin edes mahdollisista olemassa olevista tai ”arkijärkisesti” ajatelluista terveysvaikutuksista ei tule kertoa markkinoinnissa.

Toimijan edustaja toteaa vastineessaan sen, että käytettyä väitettä ei ole liitetty tuotteeseen vaan sen ainesosana olevaan maitohappobakteerikantaan. Samalla vastineessa myös viitataan siihen, että lääkkeellisen väitteen ”käytetään usein ripulin hoidossa” käyttö on ollut toimijan toiminnassa tietoista ja vastineen mukaan korkeintaan hyvin lievällä tavalla moitittavaa, jos lopullisessa perustelussa väite olisi edes kielletty”. Elintarvikkeen lääkkeellinen markkinointi ei ole lainsäädännön mukaan hyvin lievällä tavalla moitittavaa, vaan täysin kiellettyä.

Toimijan tuote on markkinoilla ravintolisänä eikä lääkkeenä. Ripuli on ihmisen sairaus. Ravintolisän ja / tai sen sisältämän ainesosan käyttötarkoitus on kuvattu sairauden hoitamisena. Tällöin elintarvikkeen markkinoinnissa esitetty ilmaisu ”käytetään usein ripulin hoidossa” on yksiselitteisesti asetuksen 1169/2011 artiklan 7 vastainen lääkkeellinen väite, jonka käyttö elintarvikkeen markkinoinnissa on kiellettyä.

”5.1.3 Tarkastuskertomus 11.6.2025 (Puhdas+ Berberiini). Tarkastuksessa esille nostetun Puhdas+ Berberiini -tuotteen markkinoinnissa käytettiin väitettä ”ruostehappomarja on perinteinen rohdoskasvi”. Ruokaviraston Ravitsemus- ja terveysväiteoppaassa mainitaan esimerkkinä lääkkeellisestä väitteestä ilmaisu ”perinteinen kasvisrohto”, mutta sanassa ”kasvisrohto” on pääsanana ”rohto”, jolloin tarkoitetaan itse tuotteen olevan rohto eli lääkeaine. Sanassa ”rohdoskasvi” puolestaan pääsanana on ”kasvi”, jolloin ei suoraan tarkoiteta tuotteen olevan lääkeaine. Yhtiön käyttämällä ilmaisu ei myöskään kohdistu suoraan tuotteeseen itseensä, vaan siinä ainoastaan kerrotaan tuotteen pääainekasvinsa lähteenä olevan kasvin, ruostehappomarjan olleen perinteinen rohdoskasvi. Tästä mahdollisesta oikeutuksesta huolimatta yhtiö on poistanut kyseisen ilmaisun tuotteen etämyyntisivuston pakkausmerkinnöistä välittömästi jo tarkastuksen yhteydessä ja viipymättä 26.6.2025 myös tuotteen pakkausmerkinnöistä. Seurantatarkastuksen yhteydessä 24.9.2025 yhtiön markkinointijohtaja lähetti vahingossa elintarviketarkastajalle etiketistä (tuotteen pakkausmerkinnöistä) vanhan version, jossa maininta rohdoskasvista tietysti edelleen näkyi. Markkinointijohtaja oikaisi virheen heti 1.10.2025 huomattuaan sen tarkastuskertomuksesta ja tarkistettuaan asian sähköposteista. Elintarviketarkastaja kuittasi korjauksen mutta vastasi, että yhtiöllä on kuitenkin ollut toistuvasti epäkohtia elintarvikkeiden markkinoinnissa. Tällä perusteella yhtiö on siinä käsityksessä, että asiassa on riidatonta, että kyseisen tuotteen markkinoinnissa käytetyn lääkkeellinen väittäminen on korjattu määräajassa ja ennen seurantatarkastusta 29.9.2025. Näin ollen toisin kuin tarkastuskertomuksessa 29.9.2025 kerrotaan, tämäkin (mahdollinen) epäkohta oli seurantatarkastuksen hetkellä tosiasiallisesti jo korjattu.”

Ruokaviraston ohjeessa (621/04.02.00.01/2023/5) asia ilmaistaan seuraavasti: ”elintarvikealan toimijat eivät saa esittää, viitata tai muuten antaa kuvaa, että toimijan valmistamilla, markkinoimilla tai jakelemilla elintarvikkeilla **tai niiden ainesosilla** olisi lääkkeellisiä vaikutuksia tai käyttötarkoituksia.

Suoraan itse ravintolisään ei tule yleensäkaan kohdistaa väitteitä, vaan väitteet tulee käyttöehtojen edellyttämällä tavalla kohdistaa ravintolisän sisältämiin ainesosiin, jota kautta ne yhdistyvät tuotteeseen. Kuitenkin elintarvikkeen lääkkeellinen markkinointi on kiellettyä. Lääkkeellisten vaikutusten tai käyttötarkoituksiin viittaamisen kieltäminen esimerkiksi ravintolisän ollessa kyseessä koskee koko tuotetta, eli myös sen sisältämiä yksittäisiä ainesosia. Ruokaviraston ohjeeseen kokoamat ilmaisut ovat esimerkkejä lääkkeellisistä väitteistä, joita vastaavat ilmaisut ovat rinnastettavissa toisiinsa. On tieteellinen tosiasia, että perinteinen ”kasvisrohto” on peräisin kasvikunnasta. Eli ymmärryksen mukaan kasvisrohto on peräisin perinteisenä pidetystä ”rohdoskasvista”.

Jos elintarvikkeesta esitetään markkinoinnissa ihmisen sairauksia ennalta ehkäiseviä, hoitavia tai parantavia ominaisuuksia, tai viitataan sellaisiin

ominaisuuksiin, on kyseessä asetuksen (EU) N:o 1169/2011 (artiklan 7 kohta 3) vastainen elintarvikkeen lääkkeellinen markkinointi.

Toimijan edustajan vastineessa kertoman mukaan epäkohta oli korjattu ennen pöytäkirjan lähettämistä, mutta asia ei ole ollut tällöin todennettavissa, koska sitä ei ole saatettu tiedoksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen ennen pöytäkirjan lähettämishetkeä (29.9.2025).

"5.1.4 Tarkastuskertomus 29.9.2025 (Puhdas+ NamiVita). Yhtiö ei pidä tuotteen Puhdas+ NamiVita nimeä tai markkinointia harhaanjohtavana. Karamellimaisuutta jäljittelevän estetiikan hyödyntäminen vitamiinivalmisteissa on yleisesti käytössä oleva ja kuluttajien tuntema konsepti. Tällä on myös todettu saatavan tavanomaisista vitamiinivalmisteista poikkeavia hyötyjä, kuten parempi noudattaminen (ne ovat maun ja muodon vuoksi miellyttävämpiä käyttää) ja sopivuus erityisryhmille, joilla voi olla nielemisvaikeuksia kokonaisilla tableteilla (kuten lapset ja vanhukset). Vastaavia valmisteita on Euroopassa laillisesti tarjolla lukemattomia ja niitä on myyty Suomessakin jo pitkään. Tuotteen nimen ei ole ollut tarkoitus viitata makeiseen. "Nami" (englanniksi "yam") on onomatopoeettinen "nam"-ääntä jäljittelevä sana: se matkii suun liikettä ja ääntä, kun syödään jotain hyvää. Sanalla oli tarkoitus viitata siihen, että kyseessä on hyvänmakuinen vitamiinivalmiste. "Vita" puolestaan antaa kuluttajalle heti mielikuvan vitamiinivalmisteesta, ei karamellista. Tuote ei myöskään ole nallekarkin tai muuten karamellin muotoinen, kuten monet muut markkinoilla olevat vastaavat valmisteet, vaan sen vadelmaa jäljittelevä muoto viittaa pikemminkin vitamiineihin ja terveellisyteen kuin karamelliin.

Sinänsä pitää paikkansa, että alussa tuotteen annostusohjeessa käytettiin sanaa "karkki", mutta tämä ei ollut kovin näkyvästi markkinoinnissa esillä. Kyseessä oli mainostoimiston idea, jolla pyrittiin hassuttelevasti hyödyntämään vitamiinien yleisesti mielletyn terveellisuuden ja karamelliin yhdistyvien mielikuvien vastakkaisuutta. Ilmaisun tulkitseminen kirjaimellisesti siten, että olisi tarkoitettu tuotteen olevan karkkia, edellyttää asiayhteyden ja tuotteen muiden ominaisuuksien täydellistä sivuuttamista. Sana "karkki" kuitenkin poistettiin välittömästi kaikkialta, kun yhtiö sen havaitsi.

Tuotteen pakkaustapana on ravintolisäpurkki, jossa on erityinen lapsiturvakorkki, mikä myös Ruokaviraston mukaan puoltaa sitä, ettei tuotetta myydä karamellina. Tuotteen pakkausmateriaaleissa on kehoitettu pitämään tuote poissa lasten ulottuvilta. Nämä tekijät yhdessä tekevät turhaksi sen elintarviketarkastajan huolen, että markkinointi johtaisi tuotteen liialliseen käyttöön lapsilla. Lisäksi tuotteen myyntikanavana ovat apteekit ja terveyskaupat sekä päivittäistavarakaupoissa ravintolisähylly tai vitamiinihylly. Kuluttajalle ei näin ollen ole mitenkään voinut syntyä mielikuvaa, että kyseessä olisi jokin muu kuin vitamiinivalmiste eli ravintolisä.

Tiedusteltaessa asiaa Ruokaviraston erityisasiantuntija Anna Mizrahilta, hän vastasi, että sanan "nami" käyttäminen ravintolisän nimessä voi olla harhaanjohtavaa mutta että asiaan vaikuttavat myös käyttötarkoitus, tuotteen ulkomuoto (esim. nallen muotoinen viinikumi viittaa karamelliin), pakkaustapa (turvakorkillinen purkki viittaa muuhun kuin karamelliin) ja myyntitapa (myydäänkö selkeästi ravintolisänä vai karamellina). Mizrahi ei vahvista elintarviketarkastajan väitettä Ruokaviraston "selkeästä linjauksesta" sanalle "nami", vaan pikemminkin hänen vastauksensa osoittaa, ettei tällaista yksiselitteistä linjausta ole, vaan asiaan vaikuttavat monet tekijät. Tästä johtuen NamiVita-tuotteen markkinointia ei voi katsoa harhaanjohtavaksi. Tuotetta on selvästi myyty ravintolisänä (vitamiinivalmisteena), ei karamellina.

Yhtiö on kuitenkin, varmistaakseen nimen säilymisen samana, muuttanut tuotteen nimen muotoon "Puhdas+ PehmoVita". Muutos toteutettiin 6.10.2025 alkavalla viikolla 41. Näin ollen siitä huolimatta, mihin tuotenimen Namivita arvioinnissa lopulta päädytään, mahdollinen epäkohta on joka tapauksessa jo poistettu."

Toimijan edustaja antaa vastineessa ymmärtää, että tuotteen karkkina markkinoinnin idea on ollut mainostoimiston vastuulla. Vastineen mukaan esimerkiksi tuotteen turvakorkillinen pakkaustapa on ollut ravintolisälle ominainen.

On tosiasia, että elintarvikealan toimija, tässä tapauksessa New Organics Oy, on lopullisessa vastuussa markkinoille päästetystä elintarvikkeesta, vaikka ulkopuolinen taho laatisi markkinointimateriaalin tai vastaisi markkinoinnista. Yleisesti se, että toimijan toimintaa voitaisiin pitää huolellisena, kuten vastineessa on annettu ymmärtää, edellyttäisi sen, että tämänkaltaiset ja muut elintarvikkeen markkinoinnin lainsäädännön mukaisuuteen liittyvät asiat varmistettaisiin ja tarvittaessa korjattaisiin omavalvonnan toimenpiteenä ennen tuotteen markkinoille päästämistä.

Kyseessä on ravintolisän markkinointiin liittyvä asia, jonka kokonaisuuden todettiin tuotteen muiden ominaisuuksien kanssa olevan lainsäädännön vastaista. Koska tuotteen vapaaehtoinen markkinointiin liittyvä materiaali, tuotteen muoto, lainsäädännön edellyttämät tuotteen käyttöohjeet ja nimi muodostivat asiayhteyden keskenään, jossa ravintolisää markkinoitiin makeiseen rinnastettava tuotteena, jolloin kuluttajaa johdetaan harhaan. Asetuksen (EY) N:o 178/2002 artiklan 16 mukaan rajoittamatta yksityiskohtaisempien elintarvikelainsäädännön säännösten soveltamista elintarvikkeiden merkinnät, mainonta ja esillepano, myös niiden muoto, ulkonäkö ja pakkaukset, käytetyt pakkausmateriaalit, tapa, jolla ne on aseteltu, ja olosuhteet, joissa ne esitellään, sekä tiedot, joita niistä annetaan millä tahansa tavalla, eivät saa johtaa kuluttajia harhaan.

Elintarvikkeen tietojen, kuten nimen ja käyttöohjeen sekä sen markkinoinnin harhaanjohtavuuden kokonaisuus tulee ottaa asiassa huomioon. Kuten kuulemiskirjeessä todetaan, ravintolisä on yksiselitteisesti tuotu markkinoille lainsäädännön vastaisesti "karkkimaisena". Verkkosivujen markkinointimateriaalit sekä mm. tuotteen käyttöohje ja sosiaalisen median julkaisut ovat viitanneet karkkiin. Vaikka materiaalit olisivat nyt jo "piilotettu" kuluttajilta, niin huomioiden markkinoilla jo olleen elintarvikkeen erityispiirteet ja ominaisuudet, kuten mainonta ja elintarvikkeen esillepano, muoto / ulkonäkö, sekä tapa ja olosuhteet, jolla se on ollut esillä, on nimessä olevan ilmaisun "nami" epätodennäköistä olettaa viittavan toimijan kertomaan ravintolisänä myytävän tuotteen herkulliseen makuun. Tällöin ravintolisän nimessä oleva ilmaisu "nami" on harhaanjohtava.

Ruokavirasto on vahvistanut Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen elintarviketarkastajan kannan. Asia vahvistettiin Ruokavirastosta sähköpostitse, jonka jakelussa kaksi toimijan edustajaa (markkinointijohtaja ja toimitusjohtaja) ovat myös olleet mukana.

Elintarviketarkastajan 18.9.2025 kirjoittama viesti sähköpostiketjuun toimijalle ja Ruokaviraston edustajalle: "Lopputulema kuitenkin on se, että ravintolisä on tuotu markkinoille "karkkimaisena". Markkinointimateriaalit sekä mm. käyttöohje ovat osittain viitanneet / viittaavat karkkiin. Vaikka materiaali olisi nyt jo "piilotettu", niin tämän vuoksi nimessä olevan ilmaisun "nami" on epätodennäköistä olettaa viittavan kertomaanne ravintolisänä myytävän tuotteen herkulliseen makuprofiiliin."

Ruokaviraston 19.9.2025 viimeisin vastaus asiaan liittyvään sähköpostiketjuun: "Ruokavirastolla ei ole asiaan lisättävää ja jaamme paikallisen elintarvikevalvontaviranomaisen näkemyksen asiasta."

Toimija on vastineessa kerrotun mukaan muuttanut tuotteen nimeä. Termi "nami" on poistettu tuotteen nimestä.

"5.1.5 Epäkohtien määrä ja luonne. New Organics Oy:llä on noin 400 tuotetta, joista noin 200 on luokiteltavissa elintarvikkeiksi. Tähän nähden määräysten perusteeksi esitetty neljä epäkohtaa ovat määrältään pikemminkin satunnaisia lipsahduksia kuin huolimattomuutta tai varsinkaan piittaamattomuutta osoittavia todisteita.

Epäkohtien aikaväli tulee sekin huomioida: niitä on suuresta tuotemäärästä huolimatta ilmennyt vain keskimäärin yksi tapaus vuodessa. Lisäksi viitatu epäkohdat ovat koskeneet keskenään hyvin eri tyyppisiä tuotteita ja hyvin erilaisia väitteitä, mikä osoittaa, ettei yhtiö ole elintarvikelainsäädännön vaatimuksista (elintarviketarkastajan tulkinnoista) tiedon saatuaan toistanut samoja epäkohtia.

Seuraavissa tarkastuksissa ilmenneet uudet epäkohdat ovat yhtiön käsityksen mukaan johtuneet siitä, että elintarviketarkastaja on aina seuraavissa tarkastuksissa muuttanut tarkastuksen painotusta tai kiinnittänyt huomiota asioihin, joiden kohdalla sääntely tai tulkinta on tiukentunut ja joista yhtiö ei ole vielä ollut tietoinen. Kaikissa tapauksissa on ollut kyse hyvin vaikeatulkintaisia rajanvetoja koskevista inhimillisistä virheistä, jotka ovat

päässeet seulasta läpi huolellisista seurannasta ja tarkastuksista huolimatta, eikä mikään tapauksista ole aiheuttanut minkäänlaista vaaraa kenellekään. Koska kaikki epäkohdat on lisäksi korjattu asetettuun määräaikaan mennessä, osoittaa sekin, ettei ohjausta ja neuvontaa tai varsinkaan kehotusta ankarampi valvontatoimenpide ole tarpeellinen.”

Vastineessa toimijan edustaja kertoo New Organics Oy:llä olevan nykyään valikoimassa noin 200 elintarvikkeeksi luokiteltavaa tuotetta. Samalla vastineessa vedotaan määräysten epäkohtien vähyyteen ja siihen, että niitä on ollut vain kerran vuodessa ja erityyppisissä tuotteissa suuresta tuotemäärästä huolimatta.

Jos yrityksellä on valikoimassaan noin 200 elintarvikkeeksi luokiteltavaa tuotetta, voi toiminnan riskiluokka olla korkea. Erityisesti riskiluokka on korkea silloin, jos tuotteet ovat pääosin ravintolisäksi luokiteltavia ja niistä käytetään markkinoinnissa väitteitä. Tällöin suuri tuotemäärä ja runsas väitteiden käyttö eri markkinointikanavissa edellyttävät sitä, että toimijalla on oltava käytössään riittävä erityisosaaminen esimerkiksi ravintolisien markkinoinnissa käytettyjen väitteiden osalta.

Tarkastellulta jaksolta 29.6.2023 - 29.9.2025 toiminnan tarkastuksilla on havaittu elintarvikkeiden markkinoinnissa korjattavaksi arvioituja epäkohtia toistuvasti. Usein tarkastuskertomusten rivi (13.3 markkinointi) on sisältänyt enemmän kuin yhden epäkohdan, jotka arvioidaan Oiva-järjestelmän mukaisesti samalla tarkastettavalla rivillä. Tarkastuskertomuksissa epäkohtia ko. rivillä on ollut yhteensä viisi liittyen elintarvikkeiden lääkkeelliseen markkinointiin ja yhteensä neljä liittyen elintarvikkeiden harhaanjohtavaan / väiteasetuksen vastaiseen markkinointiin. Kaikki tuotteet, joissa epäkohtia on havaittu ovat olleet ravintolisiä, eli samaan elintarvikeryhmään kuuluvia. Yhdellä tarkastuksella on tarkastettu 1–3 ravintolisää koko valikoimasta. Samaan kerran tarkastettuun ravintolisään ei pääsääntöisesti kohdisteta uutta tarkastusta, ellei esimerkiksi sen koostumus olennaisesti muutu.

Epäkohtia on todettu toistuvasti jokaisella suunnitelmallisella tarkastuksella tarkastellun jakson aikana. Toimijan toimintaan on tarkoitus kohdistaa elintarvikevalvonnan suunnitelmallinen tarkastus elintarvikevalvonnan järjestelmän riskinarvioinnin perusteella (riskiluokka 4) kaksi kertaa vuodessa. Toimintaan on tehty kolme suunnitelmallista tarkastusta, joiden osalta havaittujen epäkohtien vuoksi on tehty neljä seurantatarkastusta. Eli jokaista suunnitelmallista tarkastusta kohti on tehty vähintään yksi seurantatarkastus.

Toimijalla on siis valikoimassaan noin 200 elintarvikkeeksi luettavaa tuotetta, joista elintarvikevalvonnan tarkastuksella tarkastetaan 1–3 kappaletta. Kaikki tarkastetut toimijan tuotteet ovat olleet ravintolisiä, eli samaan tuoteryhmään kuuluvia. Jos elintarvikkeiden markkinoinnissa käytetään lääkkeellisiä / harhaanjohtavia / väiteasetuksen vastaisia väitteitä, on kyseessä (HE 3/2021) tarkoittama laiminlyönti. Jos edellä mainittuja väitteitä käytetään elintarvikealan toimijan ravintolisien markkinoinnissa toistuvasti, on kyseessä toistuva laiminlyönti.

Toimijan edustajan vastineessa kirjoittaman mukaan tarkastuksilla todetut epäkohdat ovat perustuen tuotevalikoiman suureen määrään olleet ”pikemminkin satunnaisia lipsahduksia kuin huolimattomuutta tai varsinkaan piittaamattomuutta osoittavia todisteita.” Samalla epäkohtien esitetään johtuvan tarkastuksilla eri asioiden painotuksista ja tiukentuneista tulkinnoista. Ja todetaan se, ettei yhtiö ole tiedon saatuaan toistanut samoja epäkohtia.

Toimijan toiminnan markkinointiin liittyvien väitteiden käytön ei tule perustua siihen, että asiat korjataan jokaisen elintarvikevalvonnan tarkastuksen yhteydessä vasta tarkastuskertomuksen kehotuksesta / korjattavaa arvioinnista. Tällöin asian toistuvuuteen voidaan puuttua elintarvikelain mukaisella hallintopakolla.

Hallinnollisia pakkokeinoja voidaan tarvittaessa tehostaa uhkasakolla, jos elintarvikealan toimija on aiemmin jättänyt noudattamatta säännöksiä ja kehotuksen antamista ei voida laiminlyönnin toistuvuuden tai muun syyn vuoksi pitää riittävänä. (Hallituksen esitys eduskunnalle elintarvikelaiksi ja laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta 3/2021).

Toimijan toimintatapa elintarvikkeiden markkinoinnissa antaa viitteitä siitä, että suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan keinot eivät ole riittäviä lääkkeellisen, harhaanjohtavan ja perustelemattoman väiteasetuksen vastaisen markkinoinnin lopettamiseksi. Näin ollen (HE 3/2021 "kehotuksen antamista ei voida laiminlyönnin toistuvuuden tai muun syyn vuoksi pitää riittävänä").

"5.1.6 Määräyksille ja uhkasakoille ei ole perustetta tarkastuskertomuksessa 29.9.2025 Määräyksille ja uhkasakoille tulisi löytyä johdonmukainen peruste tarkastuskertomuksesta 29.9.2025. Siinä listatuissa kolmesta valvontatoimenpiteestä vain yhden, Puhdas+ Berberiini -tuotteen kohdalle on kirjattu "Elintarvikemääräysten vastaisuuden poistamismääräys EtL 55 §". Kahden muun huomion kohdalla on kirjattu valvontatoimenpiteeksi "kehotus". Puhdas+ Berberiini -tuotteeseen kohdistunut huomio on koskenut tuotteen markkinoinnissa käytettyä ilmaisua "ruostehappomarja on perinteinen rohdoskasvi", jonka elintarviketarkastaja on tarkastuskertomuksessa 11.6.2025 tulkinnut lääkkeelliseksi väitteeksi ja jonka hän on kehottanut poistamaan. Elintarviketarkastaja on tarkastuskertomuksen hetkellä 29.9.2025 ollut siinä käsityksessä, että tuotteen pakkausmerkinnät on jätetty korjaamatta, mikä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, kuten yllä on jo kerrottu ja mikä yhtiön käsityksen mukaan on asiassa riidatonta. Koska kyseinen Puhdas+ Berberiini -tuotetta koskeva huomio on ollut ainoa, jonka valvontatoimenpiteeksi on kirjattu elintarvikelain 55 §:ssä säädetty määräys, ja koska tämä epäkohta on jo ennen seurantatarkastusta tullut korjatuksi, ei tarkastuskertomukseen 29.9.2025 jää yhtäkään kohtaa, jolle olisi valvontatoimenpiteeksi määrätty muuta kuin "kehotus". Tällä perusteella yhtiöön ei voida kohdistaa elintarvikelain 55 §:ssä säädettyä määrystä tai varsinkaan sitä tehostavaa uhkasakkoa, ellei ja ennen kuin yhtiön on todettu laiminlyöneen tarkastuskertomuksessa 29.9.2025 annetut kehotukset. Tämä puolestaan ei ole mahdollista, koska kaikki määräysten perusteiksi esitetyt epäkohdat on tätä vastinetta kirjoitettaessa jo korjattu."

Toimijan edustajan vastineessa kertoman mukaan epäkohta oli korjattu ennen pöytäkirjan lähettämistä, mutta asia ei ole ollut todennettavissa, koska sitä ei ole saatettu tiedoksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen ennen pöytäkirjan lähettämishetkeä (29.9.2025). Tällöin tarkastuksen yhteydessä saatujen tietojen perusteella New Organics Oy ei ollut toiminut annetun kehotuksen mukaisesti. Elintarviketta markkinoitiin seurantatarkastuksen toteutushetkellä lääkkeellisellä väitteellä.

New Organics Oy:n elintarvikkeiden markkinoinnissa on tarkastuksilla todettu toistuvia epäkohtia, joiden korjaaminen on seurantatarkastuksen avulla varmistettu. Toimijan kuluttajille tarkoitetussa (sekä terveydenhoitoalan ammattilaisille tarkoitetussa) markkinointimateriaalissa on toistuvasti todettu elintarvikelainsäädännön vastaista markkinointia. Lainsäädännön vastainen markkinointi on ollut Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1169/2011 vastaista lääkkeellistä / harhaanjohtavaa ja / tai Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1924/2006 vastaista.

Koska epäkohtia elintarvikkeiden markkinoinnissa, kuten lääkkeellistä markkinointia, harhaanjohtavaa markkinointia ja väiteasetuksen vastaista

markkinointia, on ollut toistuvasti suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan neuvonnasta, ohjauksesta ja kehotuksista huolimatta epäkohtia, on toimijan New Organics Oy:n epäkohtien toistuvuus elintarvikkeiden markkinoinnissa viittaa siihen, että elintarvikkeiden lääkkeellistä, harhaanjohtavaa ja väiteasetuksen vastaista markkinointia ei voida kokonaan poistaa / lopettaa suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan menetelmien, kuten tarkastuksilla annettujen kehotusten avulla. Tällöin markkinoinnin lainsäädännön mukaiseksi korjaamisen varmistamiseksi jatkossa on tarpeen antaa elintarvikelain 55 §:ssä tarkoitettu määräys, jonka päävelvoitteita tehostetaan uhkasakolla.

"5.2 Elintarvikelain 55 §:n soveltamisen edellytykset. Elintarvikelain 55 §:ä koskevassa hallituksen esityksen HE 3/2021 yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan kyseisen määräyksen tulevan käytettäväksi silloin, kun elintarvikelain 40 §:ssä tarkoitetuilla kehotuksilla ei saada poistetuksi määräystenvastaisuutta. Toisena perusteena mainitaan tilanne, jossa kehotuksen antamista ei laiminlyönnin toistuvuuden tai muun syyn vuoksi voida pitää riittävänä. Jos viranomainen sen sijaan varmistuu siitä, että epäkohta voidaan poistaa muulla tavoin kuin määräyksiä antamalla, ei määräystä olisi välttämätöntä antaa. Toistuvuuden osalta hallituksen esityksen sanamuoto, jossa sanaa "laiminlyönti" käytetään yksikössä ("kehotuksen antamista ei laiminlyönnin toistuvuuden tai muun syyn vuoksi voida pitää riittävänä") tarkoittaa, että sama laiminlyönti toistuu.

Nyt kyseessä olevat epäkohdat on kaikki poistettu asetuissa määräajoissa, eikä mitään niistä enää ole. Näin ollen määräyksen antamisen edellytys, ettei määräystenvastaisuutta saisi kehotuksilla poistetuksi, ei täyty. Epäkohtien toistuvuus puolestaan ei ole ollut niin tiheää eikä samankaltaista, että määräystä voisi laiminlyönnin toistuvuuden vuoksi pitää perusteltuna.

Määräystä harkittaessa olisi hallituksen esityksen mukaan otettava huomioon myös säännösten noudattamatta jättämisen luonne. Kuulemiskirjelmässä perusteeksi esitetyissä epäkohdissa on lähes kaikissa kyse hyvin tulkinnanvaraisissa tilanteista, joista osasta elintarviketarkastajakin on joutunut kysymään Ruokaviraston kantaa. Näin tulkinnanvaraisissa tilanteissa tehdyt virheet eivät osoita kuin korkeintaan hyvin lievää moitittavuutta, eikä niiden luonnekaan siten täytä määräyksen antamisen edellytyksiä."

Toimijan edustaja esittää vastineessaan osan tarkastuskertomusten epäkohtien olevan lievästi moitittavia ja osittain tulkinnanvaraisia, eikä epäkohtien / laiminlyöntien toistuvuutta ole osoitettu.

Osa tarkastuskertomusten epäkohdista on asioita, joista on samassa tarkastetussa kohdassa huomautettu (käytännössä arvosana B), jota voidaan pitää toimijan vastineessa kuvattuna "lievästi moitittavana". Kuitenkin tarkastettavan kohdan lopullinen arvosana muodostuu Oiva-järjestelmän arviointiasteikon mukaan korjattavaksi C, jos asioita ole toteutettu lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

Käytännössä elintarvikkeen markkinointi on lääkkeellistä, harhaanjohtavaa tai väiteasetuksen vastaista, muodostuu arvosanaksi joko korjattavaa C tai huono D, joista kumpaakaan ei käsitetä elintarvikelainsäädännössä "lievästi moitittavana epäkohtana". Arvosanaksi muodostuu C korjattavaa, jos epäkohdat heikentävät elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa harhaan. Pääsääntöisesti arvosanaksi muodostuu Huono D, jos epäkohdat vaarantavat elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa vakavasti harhaan tai toimija ei ole noudattanut annettuja määräyksiä. Annettujen määräyksien noudattamatta jättäminen tarkoittaa myös sitä, että arvosana korjattavaa C on annettu toistuvasti, eikä voida varmistua asian lopullisesta korjaamisesta.

(Hallituksen esitys eduskunnalle elintarvikelaiksi ja laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta 3/2021) Hallituksen esityksessä todetaan, että 1 § momentin 2 mukaan lain tarkoituksena olisi myös varmistaa elintarvikesäännösten riskiperusteinen soveltaminen. Elintarvikesäännösten velvoitteita toimeenpantaessa ja niiden noudattamista valvottaessa olisi otettava huomioon toimijan harjoittaman toiminnan luonne ja laajuus sekä muut elintarviketurvallisuuteen ja

kuluttajansuojaan vaikuttavat seikat. Riskiperusteisuutta sovellettaisiin siinä laajuudessa kuin se kulloinkin kyseessä olevan lainsäädännön osalta on mahdollista. Jos esimerkiksi jonkin elintarvikkeen koostumukselle tai merkinnöille on säädetty yksityiskohtaiset vaatimukset, niistä ei voi poiketa riskiperusteisesti, ellei tästä olisi nimenomaan erikseen säädetty. Toimijan harjoittamalla omavalvonnalla on vaikutusta toiminnasta aiheutuvaan riskiin.

Ravintolisien markkinoille saattaminen (valmistuttaminen, tukkumyynti) on korkean riskiluokan toimintaa. Ravintolisiä markkinoille saattava toimija vastaa tuotteen turvallisuudesta. Esimerkiksi elintarviketiedot ja markkinointi ovat osa tuotteen turvallisuuteen liittyviä asioita. Jos elintarvikkeen markkinoinnissa / elintarviketiedoissa annetaan sellainen kuva, että elintarvikkeeseen liittyy ihmisen sairauksia ennalta ehkäiseviä, hoitavia tai parantavia ominaisuuksia, tai viitataan sellaisiin ominaisuuksiin, tai harhaanjohtavia tietoja, tai esitetään väiteasetuksen vastaisia väitteitä, ei asian tarkastamisesta voi poiketa riskiperusteisesti, vaan asia arvioidaan Oivassa joko korjattavaksi tai huonoksi.

Myös toimijan harjoittaman omavalvonnan yleinen toimivuus ja tehdyt toimenpiteet vaikuttavat asiaan. Esimerkiksi, jos toimija ei noudata riittävää huolellisuutta ja omavalvonnassaan havaitse ja hallitse riittävällä tasolla toimintaan liittyviä riskejä, korjaa itsenäisesti havaittuja epäkohtia, kuten toistuvia lääkkeellisiä väitteitä, harhaanjohtavia väitteitä tai perustelemattomia väitteitä markkinoille saatetuissa elintarvikkeissa, ilman elintarvikevalvonnan puuttumista asiaan toistuvilla kehotuksilla, niin omavalvonta ei tällöin toteudu toiminnassa riittävällä laajuudella. Tällöin toiminta ei ole lainsäädännön mukaista.

Ruokavirasto vastaa kansallisen elintarvikevalvonnan suunnittelusta ja paikallisen elintarvikevalvonnan ohjauksesta. Tällöin tietyissä valvontaan liittyvissä asioissa on syytä varmistaa lopullinen kanta heiltä. Samalla voidaan varmistaa valvonnan olevan tasapuolista ja ohjauksen mukaista. Paikallinen viranomainen toteuttaa valvontaa säännöllisesti valvontasuunnitelman mukaisesti ja riskiperusteisesti. Valvontatarpeeseen voi vaikuttaa myös se, miten toimija noudattaa elintarvikelainsäädäntöä ja toimintaansa koskevia ohjeita sekä määräyksiä.

Yksittäisten tarkastajien tarkastuksilla elintarvikealan toimijoilta edellytetyt toimenpiteet perustuvat Ruokaviraston Oiva-arviointiohjeisiin ja muihin ohjeisiin sekä kansallisiin linjauksiin, jotka ovat kaikki laadittu EU:n ja Suomen lainsäädännön pohjalta. Yksittäiset tarkastajat eivät itsenäisesti tee kansallisia linjauksia, mutta voivat käyttää tarkastuksilla harkintavaltaa. Tarkastuksilla valvonta-asia ratkaistaan riskinarviointiin perustuvan harkinnan avulla, toimijan etu huomioiden, jos markkinoilla olevan tuotteen ei katsota aiheuttavan välitöntä vaaraa kuluttajalle.

Esimerkiksi tapauskohtaisessa riskinarvioinnissa voidaan todeta, että virheellisillä pakkausmerkinnöillä (mm. väiteasetuksen vastainen väite, yksittäinen lääkkeellinen väite, harhaanjohtava väite) olevan tuotteen erän voi myydä loppuun, mutta epäkohta tulee korjata viipymättä verkkosivuille ja painettuihin elintarviketietoihin viimeistään seuraavaan erään, jos kuluttajalle elintarviketurvallisuuden ei katsota vaarantuvan tai kuluttajaa johdeta vakavasti harhaan.

Esimerkki toistuvuuden arvioinnista elintarvikkeiden lääkkeellisessä markkinoinnissa

Elintarvikkeisiin liittyvässä lainsäädännössä lääkkeellisten väitteiden käyttöä ei pidetä lievästi moitittavana, koska lääkkeellinen markkinointi on elintarvikelainsäädännön mukaan kiellettyä. Ruokaviraston Oiva-ohjeen (2175/04.02.00.01/2021/5, voimaantulopäivä 2.1.2024) mukaan, jos elintarvikkeen markkinoinnissa käytetään yksittäisiä lääkkeellisiä väitteitä, tarkastuksen arvosana on C korjattavaa. Jos elintarvikkeesta esitetään useita tai toistuvasti elintarviketietoasetuksen artiklan 7 kohdan 3 vastaisia lääkkeellisiä väitteitä, on arvosana D huono.

Oiva-ohjeen (0.1 Oiva-arviointiasteikon arvosanojen yleiset määräytymisperusteet, korjattavaa C) ”Valvoja voi käyttää harkintavaltaa arvioidessaan onko korjauskehotus riittävä määräystenvastaisuuden korjaamiseksi vai onko tarpeen käyttää elintarvikelain mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja esim. määräystä.” Käytännössä hallinnolliset pakkokeinot voidaan tarvittaessa ottaa käyttöön jo silloin, kun tarkastetun kohdan arvosana on C korjattavaa tai jos sama tarkastettava kohta arvioidaan korjattavaksi toistuvaksi.

Jos toimijan elintarvikkeissa, kuten ravintolisissä, havaitaan tarkastuksilla toistuvasti esimerkiksi yksittäisiä lääkkeellisiä väitteitä, on tarkastuksen arvosana D huono, jolloin aloitetaan elintarvikelain mukaisten pakkokeinojen käyttö, mihin kuuluu osana toimijan kuuleminen.

Toimijan elintarvikkeiden, tässä tapauksessa samaan elintarvikeryhmään kuuluvien ravintolisien lääkkeellinen markkinointi on näin ollen ollut toistuvaa, koska asiasta on annettu kehotuksia peräkkäisillä tarkastuksilla noin kahden vuoden aikana ja lääkkeellistä markkinointia ei ole kokonaan lopetettu kehotuksista huolimatta.

Jos toimijan toiminnassa tarkastusten yhteydessä todetaan toistuvasti esimerkiksi lääkkeellistä tai harhaanjohtavaa markkinointia tai toimija ei ole noudattanut annettuja määräyksiä, voidaan asiaan puuttua elintarvikelain mukaisella hallintopakolla.

”5.3 Uhkasakkoesityksissä on kyse kohtuuttomasta takautuvuudesta. Uhkasakolle rinnasteista elintarvikelain 67 §:n seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli vuosi. Kuulemiskirjeen esityksessä puolestaan nostetaan perusteeksi yli kahden vuoden takaisia yksittäisiä epäkohtia, joiden korjaamisestakin on kulunut jo melkein sama aika. Näillä perusteilla määräyksiä ja uhkasakkoja kohdistetaan epäkohtiin, jotka ovat rangaistuksen perusteina jo vanhentuneita.”

5.4 Uhkasakkojen määrällinen vastustaminen

Esitettävillä uhkasakoilla näyttää olevan tarkoitus kiertää ajallisen ulottuvuuden lisäksi elintarvikelain 67 §:n elintarvikevalvonnan seuraamusmaksun 5 000 €:n enimmäismäärä, johon nähden nyt esitettävien uhkasakkojen yhteismäärä on kuusinkertainen. Seuraamusmaksun edellytyksiin kuuluu osittain hyvinkin vakavia rikkomuksia, kuten elintarviketoiminnan harjoittaminen toimipaikassa, jota ei ole hyväksytty, ja ruokamyrkytyksiä koskevan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti sekä elintarvikesäännösten vastainen markkinointi yleisesti. Uhkasakkojen yhteismäärän tulisi olla johdonmukaisessa suhteessa seuraamusmaksun tavanomaiseen määrään – sikäli kuin uhkasakkoa ylipäätään tulisi asettaa.

Toimijalle ei olla määräämässä elintarvikelain §:n 67 mukaista seuraamusmaksua, vaan määräys uhkasakon uhalla. Asiassa on tuotu esiin epäkohtia kahden vuoden ajalta, jotta niiden toistuvuus todettavissa.

Koska toimijan ravintolisien markkinoinnin epäkohtien toistuvuus peräkkäisillä suunnitelmallisilla tarkastuksilla viittaa siihen, että lääkkeellisen, harhaanjohtavan ja väiteasetuksen vastaiseen markkinoinnin lopettamiseen ei voida riittävällä tavalla vaikuttaa suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan tarkastuksiin liittyvillä menettelytavoilla, kuten neuvonnalla, ohjauksella ja kehotuksilla, on tarpeen antaa uhkasakolla

tehostettu elintarvikelain § 55 mukainen määräys epäkohtien korjaamisen / poistamisen varmistamiseksi jatkossa.

Esittelijä

terveysvalvonnan päällikkö Suurkuukka Miia

Päätösehdotus

Keski- Uudenmaan ympäristölautakunta päättää

- antaa New Organics Oy:lle seuraavan elintarvikelain 55 §:n mukaisen määräyksen:

Päävelvoite 1

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1169/2011 vastaiset lääkkeelliset ja harhaanjohtavat väitteet tulee poistaa / korjata / peittää kaikista markkinointimateriaaleista, kuten esimerkiksi elintarviketiedoista (pakkausmerkinnöistä), verkkosivuilta ja sosiaalisesta mediasta. Toimijan tulee jatkossa varmistaa se, että elintarvikkeiden markkinoinnissa ei käytetä lääkkeellisiä väitteitä, joissa elintarvikkeeseen liitetään ihmisen sairauksia ennalta ehkäiseviä, hoitavia tai parantavia ominaisuuksia, tai viitataan sellaisiin ominaisuuksiin.

Päävelvoite 2

Toimijan tulee jatkossa varmistaa se, että Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1924/2006 vastaisia terveystäitteitä ei käytetä elintarvikkeiden markkinoinnissa. Lainsäädännön vastaiset väitteet tulee poistaa / korjata / peittää toimijan kaikista markkinointimateriaaleista, kuten esimerkiksi elintarviketiedoista (pakkausmerkinnöistä), verkkosivuilta ja sosiaalisesta mediasta.

Määräaika

Määräaika päävelvoitteille on 1.3.2026

Ympäristölautakunnan edellä mainittu päätös tullaan määräämään noudatettavaksi mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Uhkasakko

Päävelvoitteiden tehostamiseksi asetetaan seuraavat uhkasakot:

Päävelvoite 1: 10 000 euroa

Päävelvoite 2: 10 000 euroa

Päätöksen peruste

Ravintolisiä on toistuvasti markkinoitu elintarvikelainsäädännön vastaisesti. New Organics Oy:n elintarvikkeiden markkinoinnissa on elintarvikevalvonnan tarkastuksilla todettu toistuvia epäkohtia, joiden korjaaminen on seurantatarkastuksen avulla varmistettu.

Toimijan markkinointimateriaalissa on elintarvikkeiden markkinoinnissa käytetty lääkkeellisiä, harhaanjohtavia ja perustelemattomia väitteitä. Väitteitä on toistuvasti todettu viimeisen noin kahden vuoden aikana tehdyillä tarkastuksilla, jolloin on kyse lainsäädännön tarkoittamasta toistuvasta epäkohdasta. Vaikka epäkohdat ovat pääosin todettu korjatuksi kehotuksesta seurantatarkastuksen yhteydessä, on toiminta ollut toistuvaa, koska seuraavalla suunnitelmallisella tarkastuksella ko. väitteitä on todettu eri ravintolisän markkinoinnissa.

Toimijan edustajan vastineessa kirjoittaman mukaan kyseessä olevat epäkohdat ovat osittain olleet enemmänkin satunnaisia lipsahduksia kuin huolimattomuutta tai varsinkaan piittaamattomuutta osoittavia todisteita, joista osa olisi lievällä tavalla moitittavia. Kuitenkin toimijan edustaja on vastineessa antanut viitteitä siitä, että esimerkiksi yhdessä tapauksessa lääkkeellisen väitteen käyttö on ollut jossain määrin tietoista ja tarkoituksellista, koska toimijan markkinoiman ravintolisän ainesosan vaikutusta on yleisen tiedon mukaan tutkittu ripulin hoidossa ja siitä on olemassa tieteellistä näyttöä. Yritys on pyrkinyt käyttämään väitteestä erilaista sanamuotoa kuin Ruokaviraston väiteoppaassa esimerkkinä ilmoitettu lääkkeellinen väite. Väiteoppaassa esimerkkinä käytetty lääkkeellinen väite on "hoitaa ripulia" ja toimijan markkinoinnissa käyttämä "käytetään usein ripulin hoitoon". Voidaan todeta, että molemmat väitteet ovat elintarvikkeiden markkinoinnissa kiellettyjä lääkkeellisiä väitteitä, koska ne viittaavat elintarvikkeella tai sen ainesosalla olevan osuutta ihmisen sairauden hoitamiseen.

Elintarvikkeisiin liittyvästä lainsäädännöstä on todettavissa, että käytännössä vastuullisuutta ja huolellisuutta noudattavan elintarvikealan toimijan on oltava selvillä elintarvikelainsäädäntöön liittyvistä asioista ja varmistaa lainsäädännön edellyttämien asioiden toteutumisen toiminnassaan lainsäädännön ja kansallisten vaatimusten mukaisesti. Tällöin esimerkiksi ennen ravintolisien markkinoille päästämistä elintarviketietojen oikeellisuuden varmistaminen ja lainsäädännön mukaisen markkinoinnin varmistaminen on osa tätä vastuullisuutta ja huolellisuutta sekä vaatimusten täyttymisen varmistamista.

Tätä toimintaa voidaan ajatella myös toimijan elintarviketoimintaan liittyvän omavalvonnan käytännön toteutumisena. Toimijan on elintarvikelainsäädännön mukaan varmistettava toimintansa olevan kaikilta osin asianmukaista. Toimijan kirjallisessa omavalvonnan asiakirjassa (päivitetty 2024) markkinoinnista kirjoitetaan seuraavasti: "3.8 Markkinointi. Markkinointia ja muuta kommunikaatiota suunniteltaessa varmistetaan, että kaikki kuluttajille ja ammattilaisilla annettu informaatio on määräysten mukaista, mm., ei käytetä lääkkeellisiä väittämiä, käytetään vain sallittuja terveystodisteita, käytetyt väittämät ovat totta."

Elintarvikealan toimijan elintarvikkeiden markkinoinnin ei tule perustua siihen, että epäkohdat huomioidaan ja korjataan vasta, kun elintarvikevalvonnan tarkastuksella asiasta annetaan kehoitus korjaamisesta. Koska elintarvikevalvonnan tarkastuksilla on viimeisimmän noin kahden vuoden aikana toistuvasti jouduttu antamaan korjattavaa / kehoituksia liittyen elintarvikkeiden lääkkeelliseen, harhaanjohtavaan ja väiteasetuksen vastaiseen markkinointiin, ei toimijan toiminnan voida elintarvikkeiden markkinoinnin osalta olettaa olevan ollut huolellista, omavalvontaa noudattavaa ja elintarvikelainsäädännön mukaista.

Elintarvikkeiden lääkkeellinen markkinointi ja/tai lääkkeellisiin vaikutuksiin ja ominaisuuksiin viittaaminen on lainsäädännön mukaan kiellettyä.

Elintarviketiedoissa ei saa antaa sellaista kuvaa, että elintarvikkeeseen liittyy ihmisen sairauksia ennalta ehkäiseviä, hoitavia tai parantavia ominaisuuksia, eikä viitata sellaisiin ominaisuuksiin.

Elintarvikkeesta annetut elintarviketiedot eivät saa johtaa harhaan, erityisesti elintarvikkeen erityispiirteiden ja erityisesti sen luonteen, yksilöllisyyden, ominaisuuksien, koostumuksen, määrän suhteen. Tai erityisesti liittämällä elintarvikkeeseen vaikutuksia tai ominaisuuksia, joita sillä ei ole.

Terveysväitteet eivät saa olla totuudenvastaisia, moniselitteisiä tai harhaanjohtavia. Elintarvikealan toimijan, joka esittää terveysväitteen, on perusteltava väitteen käyttö.

Koska toimijan ravintolisien markkinoinnin epäkohtien toistuvuus peräkkäisillä suunnitelmallisilla tarkastuksilla viittaa siihen, että lääkkeellisen, harhaanjohtavan ja väiteasetuksen vastaiseen markkinoinnin lopettamiseen ei voida riittävällä tavalla vaikuttaa suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan tarkastuksiin liittyvillä menettelytavoilla, kuten neuvonnalla, ohjauksella ja kehotuksilla, on tarpeen antaa uhkasakolla tehostettu elintarvikelain § 55 mukainen määräys epäkohtien korjaamisen / poistamisen varmistamiseksi jatkossa.

Täytäntöönpano

Päätöstä on noudatettava mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Päätöksen perusteena olevat asiakirjat

Liite 1 Tarkastuskertomus 29.6.2023
Liite 2 Tarkastuskertomus 4.10.2023
Liite 3 Tarkastuskertomus 21.3.2024
Liite 4 Tarkastuskertomus 11.9.2024
Liite 5 Tarkastuskertomus 28.11.2024
Liite 6 Tarkastuskertomus 11.6.2025
Liite 7 Tarkastuskertomus 29.9.2025
Liite 8 Kuuleminen määräyksestä 29.9.2025
Liite 9 Toimijan vastine 13.10.2025

Sovelletut säännökset

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002 artikla 16, 17 ja 19

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1169/2011 artikla 3, 7 ja 8

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1924/2006 artikla 3, 6 ja 12

Elintarvikelaki 297/2021 1 §, 2 §, 6 §, 55 §, 68 §, 71 §; 78 §

Hallintolaki 434/2003

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimintasääntö (Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta 10.6.2025 § 69)

Tiedoksi:

Saantitodistuksella: New Organics Oy

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.